

TRONDHEIM KOMMUNE
Tråanten tjjelte

Kommunedirektøren

Finansrapport 2023

Hovedtrekk 2023	3
1 Innledning	4
2 Likviditet	5
2.1 Likviditetsbeholdning	5
2.2 Avkastning	7
2.3 Likviditetsmål	7
2.4 Likviditetsprognose/-rapportering	7
3 Trondheim kommunes kraftfond (TKK)	8
3.1 Avkastning, disponering av resultatet og realverdi	8
3.2 Porteføljens innhold	12
3.3 Finansreglementets investeringsrammer	14
3.4 Handelsmotparter	15
3.5 Finansiell risiko, stresstest	16
4 Gjeld	19
4.1 Låneporteføljens sammensetning	19
4.2 Rentebetingelser og rentebinding	22
4.3 Kapitalkostnader	23
4.4 Status i henhold til krav i finansreglementet	25
4.5 Utviklingen i rentemarkedet	26

Hovedtrekk 2023

- Bykassens gjennomsnittlige likviditetsbeholdning var på 2,1 milliarder kroner, med gjennomsnittlig rente på 4,82 prosent. Budsjettert likviditetsvolum var på 1 300 millioner kroner, med rente på 4,01 prosent. Både høyere volum og rentenivå enn forutsatt ga en meravkastning på 52,9 millioner over opprinnelig budsjett.
- Avkastningen i Trondheim kommunes kraftfond (TKK) ble 542 millioner kroner, tilsvarende 7,2 prosent av samlet portefølje. Dette er 221 millioner kroner over budsjettert avkastning.
- Gjeld til investeringsformål er på 18,8 milliarder kroner ved utgangen av året. Årlig gjennomsnittlig rente endte på 3,69 prosent, mot 3,45 prosent i budsjettet. Renteutgiftene var på 673 millioner kroner, 21 millioner kroner høyere enn budsjettert.

1 Innledning

Finansrapporten er en samlet rapport over Trondheim kommunes likviditet, langsiktige finansielle aktiva¹ og gjeld. Rapporten viser status per 31.12.2023 opp mot budsjett og rammene i finansreglementet.

Forskrift om kommuners og fylkeskommuners finansforvaltning² gir føringer til innhold og bestemmelser i finansreglementet. Finansreglementet ble sist vedtatt av bystyret den 19.10.2023. Kommunedirektøren har i tillegg finansielle rutiner som beskriver hvordan forvaltning, kontroll og dokumentasjon skal gjennomføres for å sikre en forsvarlig, effektiv og sporbar forvaltning.

Kommunedirektøren dokumenterer og gjennomfører etterkontroller av alle finansielle avtaler inngått av finansforvaltningen. Kommunedirektøren vedtar årlige strategier for finansforvaltningens hovedområder, som tar utgangspunkt i bestemmelsene i finansreglementet. Kommunedirektøren rapporterer status i henhold til finansreglementets bestemmelser til bystyret. Det blir i tillegg utarbeidet månedlige statusrapporter til administrativ bruk. I kraftfondet avholder administrasjonen kvartalsvise møter med TKKs ekspertpanel.

Den samlede vurderingen er at forvaltningen av finansielle aktiva og passiva er gjennomført på en forsvarlig og hensiktsmessig måte, hvor risiko og kontroll blir vektlagt. Kommunedirektøren mener at forvaltningen ikke innebærer vesentlig finansiell risiko for kommunen.

Forvaltningen er gjennomført innenfor finansreglementets rammer for finansiell risiko.

Påfølgende kapitler redegjør for status på de ulike områdene under finansforvaltningen.

---

¹ Langsiktige finansielle aktiva er ensbetydende med Trondheim kommunes kraftfond (TKK).

² Forskrift om garantier og finans- og gjeldsforvaltning i kommuner og fylkeskommuner, fastsatt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet 18. november 2019.

2 Likviditet

Målet med kommunens likviditetsstyring er at det til enhver tid skal være tilstrekkelige midler til å dekke løpende betalingsforpliktelser. Samtidig er det et mål å oppnå høyest mulig avkastning innenfor gjeldende risikorammer i finansreglementet.

2.1 Likviditetsbeholdning

Gjennomsnittlig samlet likviditet i 2023, det vil si summen av bykassens og kraftfondets likviditet, var rundt 2,5 milliarder - ned fra 2,8 milliarder kroner i 2022. Tilsvarende for bykassen isolert var 2,1 milliarder kroner i 2023, ned fra 2,4 milliarder kroner i 2022. Nedgangen skyldes i stor grad at reguleringspremien til pensjon var veldig høy i 2023, som ga et varig skift ned i likviditetsvolum etter månedsskiftet juli/august.

Per 31.12.2023 var samlet likviditet i bykassen 1 515 millioner kroner, se tabell 2.1.

Tabell 2.1 Fordeling av samlet likviditet per motpart 31.12.2023. Beløp i millioner kroner

Motpart	Ramme, pr motpart	Faktisk plassering
Hovedbankforbindelse	3 000	1 015
Banker forvaltningskap > 80 mrd kr	1 000	500
Sum		1 515

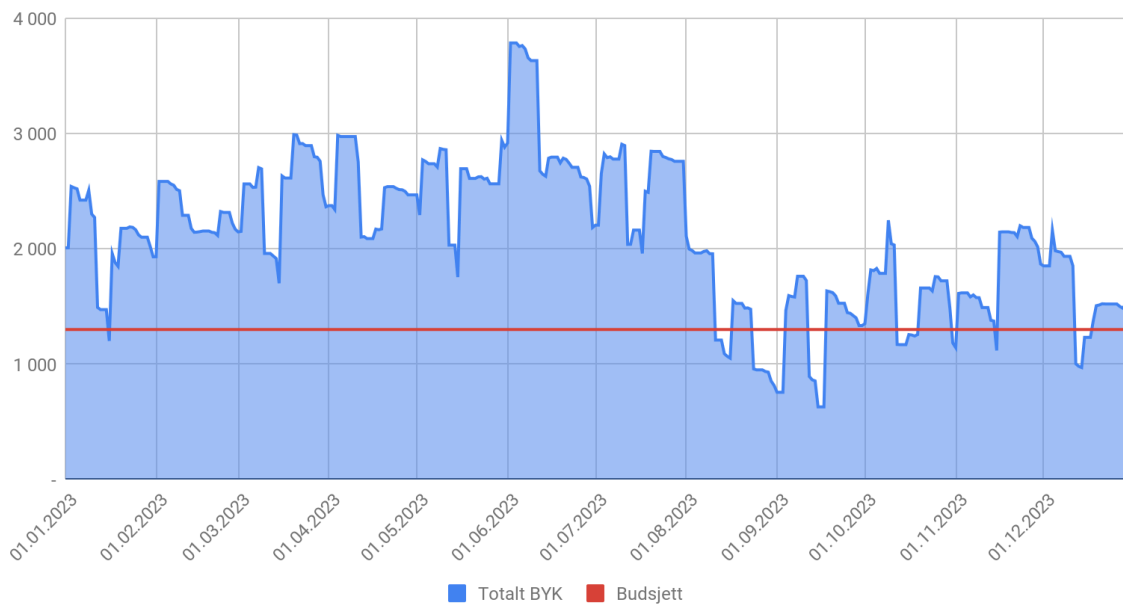
400 millioner kroner av bykassens likviditet er ved årsskiftet plassert i tidsinnskudd med 31 dagers rullerende oppsigelse i Sparebank 1 SMN. Dette til en høyere margin enn vanlige bankinnskudd. Ytterligere 500 millioner kroner var plassert i Nordea med 31 dagers rullerende oppsigelse. Bykassen har gjennom hele året hatt overskuddslikviditet, og plasseringer i tidsinnskudd er gjort for å oppnå høyere avkastning. Dette er i tråd med gjeldende finansreglement og vedtatt likviditetsstrategi for 2023.

Tabell 2.2 Fordeling av tidsinnskudd per motpart 31.12.2023. Beløp i millioner kroner

Motpart	Faktisk plassering
Hovedbankforbindelse	400
Banker forvaltningskap > 80 mrd kr	500
Samlet tidsinnskudd	900

Figur 2.1 viser den daglige beholdningen av bykassens likviditet gjennom året. Laveste beholdning var 629 millioner kroner. Kommunen har i tillegg en trekkrettighet i hovedbank på 500 millioner kroner, dersom summen av bykassens og kraftfondet likviditet ikke skulle være tilstrekkelig.

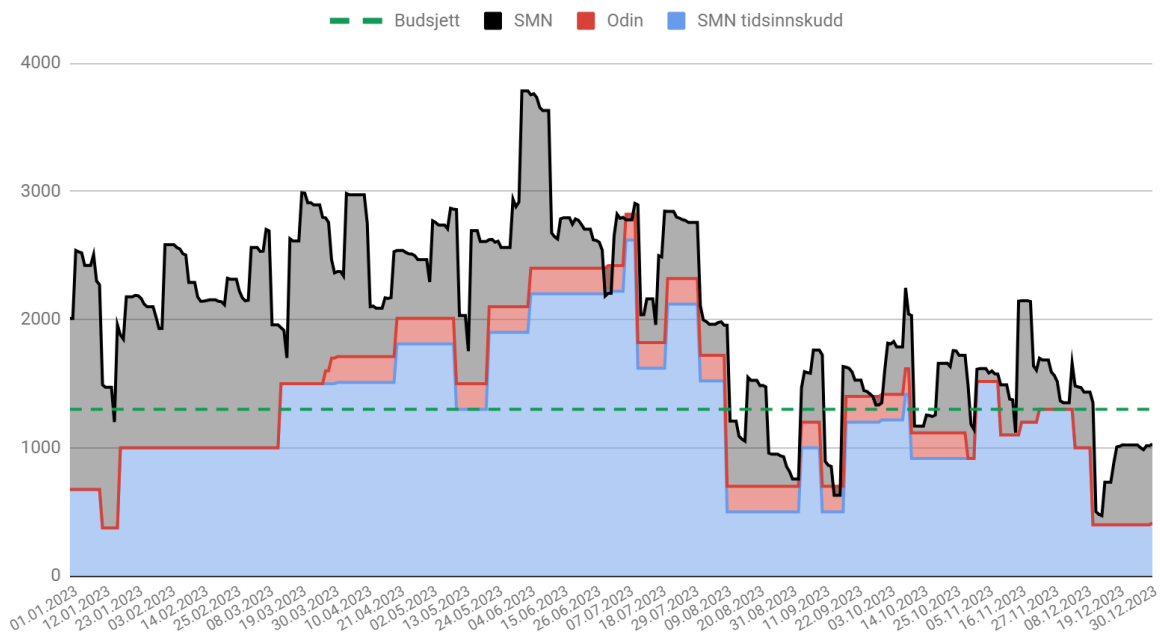
Bykassens likviditet (inkl. tidsinnskudd)

Figur 2.1 Likviditet bykassen i 2023

Som vi kan se av figur 2.1 var det i første halvdel av 2023 en betydelig overskuddslikviditet som ikke ble plassert som tidsinnskudd. I andre halvår ble en større andel av likviditeten plassert som tidsinnskudd for å oppnå høyere avkastning.

Bykassen totalt, og hvor mye av det som er tidsinnskudd og pengemarkedsfond

Figur 2.2 Likviditet bykassen, fordelt på plassering

2.2 Avkastning

Bykassens likviditet hadde en avkastning i form av renteinntekter og avkastning i likviditetsfond på 116,6 millioner kroner. Dette inkluderer renteinntekter på skattetrekkkonto, som er midler vi ikke disponerer selv, men får renteinntektene fra, på 14,9 millioner kroner. Fratrasket kostnader knyttet til bankavtalen (gebyrer) gir dette en netto avkastning på 115,4 millioner kroner, som vist i tabell 2.3. Opprinnelig budsjettert avkastning var på 62,2 millioner kroner, mens revidert budsjett ble oppjustert til 102,2 millioner kroner. Merinntekten over både opprinnelig og vedtatt budsjett skyldes høyere likviditet enn budsjettert, samt en kraftigere renteøkning enn ventet i løpet av året. Gjennomsnittlig rente på bykassens likviditetsbeholdning i 2023 var 4,82 prosent. Kommunedirektørens oppfatning er at renten på kommunens bankinnskudd for tiden er bedre enn hva vi kan oppnå i likviditetsfond og i sertifikatmarkedet.

Tabell 2.3 Avkastning per 31.12.2023. Beløp i millioner kroner

	Beløp
Bokførte mottatte renter	116,6
Kostnader bykassen	-1,2
Samlet avkastning	115,4
Vedtatt budsjett	102,2
Avkastning over revidert budsjett	13,2

2.3 Likviditetsmål

Kommunedirektøren har et mål om at bykassens tilgjengelige likviditet og trekkrettighet, TKKs bankinnskudd og forventede innbetalinger skal dekke forventede utbetalinger de neste 60 dagene, uten behov for låneopptak. Kommunedirektøren vurderer at likviditetsmålet er tilfredsstillende ivaretatt i løpet av 2023.

2.4 Likviditetsprognose/-rapportering

Lønnsutbetalinger, utbetalinger i forbindelse med investeringer, skatteinngang, frie inntekter med mer, gir store svingninger i likviditetsbeholdningen. Likviditetsprognosen skal hensynta alle disse faktorene, og bidra til å gi trygghet for at kommunen har likviditet til å dekke løpende forpliktelser. Likviditetsprognosen har også betydning for planleggingen av tidspunktet for låneopptak.

Det er rutiner for oppfølging, kontroll, månedlig intern rapportering og politisk rapportering av likviditetstyringen. Det er kommunedirektørens vurdering at kommunen har tilstrekkelig kontroll på likviditetsstyringen.

3 Trondheim kommunes kraftfond (TKK)

3.1 Avkastning, disponering av resultatet og realverdi

TKK fikk en nominell avkastning på 541,6 millioner kroner, tilsvarende 7,2 prosent. Dette er 220,9 millioner kroner over budsjett. Avkastningen på forvaltningskapitalen, det vil si samlet kapital fratrukket anleggsmidler³, var 518,4 millioner kroner (7,5 prosent). Faktisk

³ Anleggsmidler: Aksjer i konsernet TrønderEnergi og ansvarlig lån til TKP

og budsjettert avkastning for 2023 og avkastning i 2022 fremgår av tabell 3.1.

At avkastningen ble høyere enn budsjettert kan i hovedsak tilskrives et sterkt aksjemarked og et rentenivå godt over det som ble lagt til grunn i budsjettet. I tillegg var det en generell reduksjon i kredittmarginene (en såkalt spreadinngang), og dermed en reversering av en stor del av de kurstapene som oppsto i obligasjonsporteføljen året før.

Tabell 3.1. Avkastning fordelt på investeringer. Beløp i millioner kroner.

Avkastning pr. aktivaklasse	Avkastning 2023		Budsjett 2023		Avkastning 2022	
	Beløp	Prosent	Beløp	Prosent	Beløp	Prosent
Bankinnskudd	20,0	4,9%	14,1	4,0%	9,5	2,7%
Aksjer	231,8	17,3%	92,3	6,5%	-118,6	-8,1%
Alternative investeringer	4,1	19,2%	0,0	0,0%	1,6	8,4%
Eiendom	5,1	5,1%	5,0	5,0%	4,1	4,1%
Renter, hybrid	61,1	7,7%	44,1	5,3%	17,9	2,2%
Renter, senior flytende	121,3	5,8%	88,3	4,2%	37,7	1,7%
Renter, senior fast	75,1	3,4%	54,6	2,5%	69,2	3,2%
Avkastning forvaltningskapital	518,4	7,5%	298,5	4,3%	21,5	0,3%
TrønderEnergi AS, aksjeutbytte	19,1	4,6%	18,1	4,3%	19,1	4,3%
TrønderEnergi Vekst Holding AS	0,0	0,0%	0,0	0,0%		
TKP ansvarlig lån	4,2	4,2%	4,2	4,2%	4,2	4,2%
Avkastning samlet kapital	541,6	7,2%	320,8	4,2%	44,8	0,6%
Budsjett	320,8				253,1	
Avvik fra budsjett	220,9				-208,3	

Kommentarer til avkastningen:

- Gevinsten i aksjer er i all hovedsak ikke realisert.
- Gevinsten i alternative investeringer er ikke realisert og kan tilskrives en oppskrivning av den underliggende investeringen i private equity-fondet Signord IS (tidligere Viking Venture III)
- Avkastningen i hybride rentepapirer er fordelt med 50,3 millioner kroner i løpende renteavkastning (utbetalt og påløpt) og 10,8 millioner kroner i kursgevinster
- Avkastningen i senior obligasjoner med flytende rente er fordelt med 105,4 og 15,7 millioner kroner henholdsvis i renteavkastning (utbetalt og påløpt) og kursgevinster
- Avkastningen i renter med fast rente er i all hovedsak utbetalt og påløpt rente

Relativ avkastning

Avkastningen i TKKs portefølje målt mot og aksje- og rentereferansene fremgår av tabell 3.2.

Tabell 3.2 Relativ avkastning. Beløp i millioner kroner.

Aktivaklasse	Beholdning	Avkastn.	Indeks **	Avkastn.	Diff.
KLP AksjeNorge Indeks S-250	475,9	9,8%	OSEBX	9,9%	-0,1%
Odin Norge	78,8	13,7%	OSEBX	9,9%	3,8%
Sum norske aksjer	554,7	10,4%	OSEBX	9,9%	0,4%
KLP AksjeGlobal Indeks S-250	379,9	28,1%	MSCI ACWI	24,3%	3,8%
KLP AksjeGlobal Indeks VS S-100 *	238,3	22,3%	MSCI ACWI	24,3%	-2,0%
Nordea Stabile Aksjer Gl. *	207,2	11,0%	MSCI ACWI	24,3%	-13,3%

Skagen Global II	124,1	22,6%	MSCI ACWI	24,3%	-1,7%
Storebrand Global Multifaktor *	101,9	14,6%	MSCI ACWI	24,3%	-9,7%
Forte Strategisk	11,4	19,6%	MSCI ACWI	24,3%	-4,7%
Sum globale aksjer	1 062,8	21,0%	MSCI ACWI	24,3%	-3,3%
Sum alle aksjer	1 617,4	17,3%		19,4%	-2,1%
Bankinnskudd	337,4	4,9%	3 mnd NIBOR	4,2%	0,7%

* Valutasikret

** Indeksen "MSCI ACWI" er oppgitt i USD og er ikke valutasikret (omregnet fra USD til NOK)

Valutasikrede globale aksjefond, alt annet likt, hadde en svakere avkastning enn ikke valutasikrede fond, i og med at verdien på utenlandsk valuta i løpet av 2023 steg i forhold til norske kroner (svakere kronekurs).

Avkastningen på bankinnskudd måles mot årets gjennomsnitt i referanserenten 3 mnd NIBOR. Avkastningen på obligasjoner har ingen relevant referanseindeks i og med at den rapporterte avkastningen på disse er påvirket av kommunale regnskapsprinsipper.

Disponering av TKKs resultat

TKKs avkastning i 2023 foreslås disponert som det fremgår av tabell 3.3. Disponeringen er i henhold til bystyrets budsjettvedtak og rekkefølgebestemmelsen i TKKs vedtekter.

Tabell 3.3 Disponering av TKKs avkastning

	Regnskap 31.12.2023	Budsjett
Nominell avkastning TKK (netto finansposter)	541,6	320,8
Driftsutgifter TKK	-3,8	-4,0
Avsetning til kommunens disposisjon i 2023	-33,2	-33,2
- Til disposisjonsfond (brukes til realinvesteringer i 2024)	-31,9	-31,9
- Til Kollektivfondet (brukes i 2024)	-0,6	-0,6
- Til Kulturfondet (brukes i 2024)	-0,6	-0,6
Rest, avsetning til TKKs bufferfond	-504,7	-283,6

I tråd med vedtak i bystyret (sak 126/18) er de faktiske avsetningene til kommunens disposisjonsfond og til de to underfondene (Kollektiv- og Kulturfondet) i 2023, de samme som budsjetterte avsetninger i 2023. Avsetningene brukes i 2024, og vil inngå i årsoppgjøret 2024 som overføring fra disposisjonsfondet til kommunens realinvesteringer, og til de to underfondene. All avkastning ut over avsetning til disposisjonsfondet blir avsatt til TKKs bufferfond, og blir på den måten liggende igjen i TKK. Avsetning til TKKs bufferfond er residualen som må ta belastningen i år med svak avkastning, og som blir tilført ekstra midler i år med god avkastning - som i 2023.

I 2023 er TKKs resultat mer enn tilstrekkelig til å dekke inn avsetning til de to underfondene og avsetningen til realinvesteringer, til sammen 33,2 millioner kroner. TKKs bufferfond tilføres resten av årets resultat, 504,7 millioner kroner.

TKKs grunnkapital og bufferfond

Fra og med regnskapsåret 2018 ble summen av tidligere grunnkapital, bufferkapital og alle KPI-avsetninger siden opprettelsen i 2002 benevnt TKKs grunnkapital. Den nye grunnkapitalen har dermed den samme realverdien som TKKs samlede kapital hadde ved

opprettelsen i 2002. Grunnkapitalen er klassifisert som et ubundet investeringsfond i regnskapet. I 2018 ble også TKKs bufferfond opprettet, dette klassifisert som et ubundet driftsfond (disposisjonsfond). I år med lavere avkastning enn budsjettert, belastes TKKs bufferfond avsetningene til kommunens realinvesteringer og til de to underfondene. I år med avkastning høyere enn budsjettert blir meravkastningen avsatt til TKKs bufferfond. På den måten bygges TKKs bufferfond opp i år med meravkastning og blir en buffer i år med mindreavkastning, en metode som kan antas å opprettholde TKKs realverdi over tid. Ved utgangen av 2023 er TKKs grunnkapital og TKKs bufferfond henholdsvis 6 633,9 og 1 339,7 millioner kroner - det vil si en samlet egenkapital på 7 973,6 millioner kroner⁴.

Tabell 3.4 viser hvordan TKKs samlede kapital (egenkapitalen) fordeler seg på de underfondene som inngår i TKKs forvaltning. Det følger av Kultur- og Kollektivfondets vedtekter at disse skal tillegges årlig KPI (4,8 prosent i 2023), slik at realverdien opprettholdes.

Tabell 3.4 TKK sum egenkapital, fordeling på underfond

Delfond	UB 2022	KPI 2023	UB 2023
Kollektivfondet	154,1	4,8%	161,4
Kulturfondet	152,5	4,8%	159,8
TKK Kraftfondet	7 162,3		7 652,3
TKK sum egenkapital	7 468,9		7 973,6
herav TKK grunnkapital	6 633,9		6 633,9
herav TKK bufferfond	835,0		1 339,7

TKK, faktisk verdi og målsatt realverdi

Det er et mål å opprettholde realverdien av TKKs egenkapital (summen av grunnkapital og bufferfond). Målsatt realverdi er TKKs verdi ved utgangen av 2017 (grunnkapitalen på 6 633,9 millioner kroner), tillagt den årlige økningen i den offisielle konsumprisindeksen (KPI) fra og med 2018.

Det fremgår av tabell 3.5 at faktisk verdi og målsatt realverdi ved utgangen av 2023 er henholdsvis 7 974 og 8 247 millioner kroner. Faktisk verdi er dermed 273 millioner kroner lavere enn det som kreves for å opprettholde realverdien av TKK som den var ved utgangen av 2017. Nederste del av tabellen viser realverdiens status fordelt på de tre underfondene. Det vil si underfondenes bokførte verdi ved utgangen av 2017 målt i forhold til målsatt realverdi ved utgangen av 2023 (verdien ved utgangen av 2017 tillagt veksten i KPI i årene 2018-2023, 24,3 prosent). Mindreverdien på 273 millioner kroner er i sin helhet tillagt TKK, i og med at Kollektiv- og Kulturfondet uansett blir tilført faktisk KPI - og på den måten opprettholder sin realverdi.

⁴ Etter årsoppgjørdisposisjoner

Tabell 3.5 TKK faktiske verdi og målsatt realverdi

År	Faktisk verdi	KPI	Målsatt realverdi	Merverdi
UB 2017	6 634		6 634	0
UB 2018	6 791	3,5%	6 865	-75
UB 2019	7 106	1,4%	6 959	147
UB 2020	7 229	1,4%	7 059	170
UB 2021	7 625	5,3%	7 434	191
UB 2022	7 469	5,9%	7 872	-403
UB 2023	7 974	4,8%	8 247	-273

Underfond	Bokført verdi UB 2017	Målsatt verdi 2023	Bokført verdi UB 2023	Differanse
Kollektivfondet	130	161	161	0
Kulturfondet	129	160	160	0
TKK Kraftfondet	6 376	7 926	7 652	-273
Sum	6 634	8 247	7 974	-273

3.2 Porteføljens innhold

Tabell 3.6 viser sammensetningen og verdien av TKKs portefølje UB 2023 og UB 2022.

Tabell 3.6 TKKs forvaltningskapital og samlet kapital (før årsoppgjørdisposisjoner)

TKK beholdning	31.12.2023	Andel	31.12.2022	Andel
Bankinnskudd / likviditet	337,4	4,6%	377,8	5,4%
Aksjer	1 617,4	22,0%	1 336,3	19,1%
Alternative investeringer	25,2	0,3%	21,1	0,3%
Eiendom	100,9	1,4%	100,9	1,4%
Renter, hybrid	801,9	10,9%	821,2	11,7%
Renter, senior flytende	2 178,0	29,7%	2 169,2	31,0%
Renter, senior fast	2 283,0	31,1%	2 167,0	31,0%
Forvaltningskapital	7 343,8	100,0%	6 993,5	100,0%
TrønderEnergi AS, A-aksje	418,2		418,2	
TrønderEnergi Vekst Holding AS	113,7		113,7	
TKP ansvarlig lån	100,0		100,0	
Samlet kapital	7 975,7		7 625,4	

Det har ikke vært endringer i TKKs anleggsmidler i løpet av 2023.

Aksjer

Ved utgangen av 2023 hadde TKK aksjeinvesteringer på 1 617,4 millioner kroner. Aksjeinvesteringene er i form av aksjefond, og fordelingen på ulike aksjefond fremgår av tabell 3.7.

I forbindelse med vedtak om høyere aksjeandel i TKK (PS 152/23) ble det kjøpt aksjer for 50 millioner kroner mot slutten av året.

Det er en overvekt av globale aksjer, noe som etter kommunedirektørens oppfatning er fornuftig med hensyn på diversifisering og risikojustert avkastning. Ved utgangen av 2023 var 52 prosent av den globale aksjeforføljen sikret i norske kroner.

Alle eksterne forvaltere i TKK legger internasjonalt anerkjente etiske prinsipper til grunn i sin forvaltning, og følger som et minimum oljefondets etiske normer. Kommunedirektørens vurdering er at all ekstern forvaltning har foregått i tråd med TKKs etiske regelverk.

Tabell 3.7. Aksjeinvesteringer. Beløp i millioner kroner.

Aksjebeholdning i TKK	Beløp	Andel
KLP AksjeNorge Indeks S-250	475,9	29,4%
Odin Norge	78,8	4,9%
Sum norske aksjer	554,7	34,3%
KLP AksjeGlobal Indeks S-250	379,9	23,5%
KLP AksjeGlobal Indeks VS S-100 *	238,3	14,7%
Nordea Stabile Aksjer Gl. *	207,2	12,8%
Skagen Global II	124,1	7,7%
Storebrand Global Multifaktor *	101,9	6,3%
Forte Strategisk	11,4	0,7%
Sum globale aksjer	1 062,8	65,7%
Sum alle aksjer	1 617,4	100,0%

Alternative investeringer

TKKs alternative investeringer er i form av en eierandel i private equity-fondet Signord IS (tidligere Viking Venture III) - noe som i praksis vil si en eierandel i teknologiselskapet Signicat AS. Eierandelen er verdsatt til 25,2 millioner kroner ved utgangen av 2023. Investeringen ble gjort i 2008. Private Equity ligger utenfor TKKs forvaltningsmandat i dag, men kommunedirektørens vurdering er at TKK bør sitte på denne eierandelen frem til fondet blir oppløst og verdiene overført til andelshaverne.

Rentebærende investeringer

Sum beholdning av rentebærende investeringer fordelt på ulike instrumenter fremgår av tabell 3.8.

Tabell 3.8. Rentebærende investeringer. Beløp i millioner kroner.

Rentebærende instrumenter	Beløp	Andel i %
Bankinnskudd	337,4	6,0%
Hybrid (fundsobligasjoner og ansvarlige lån)	801,9	14,3%
Senior, flytende rente	2 178,0	38,9%
Senior, fast rente	2 283,0	40,8%
Sum	5 600,3	100,0%

Hybride rentepapirer består av 412 og 390 millioner kroner i henholdsvis fundsobligasjoner (Tier 1) og ansvarlige lån (Tier 2).

I senior flytende rente inngår såkalte "Senior non-preferred" (Tier 3) for 1 035 millioner kroner. Dette er papirer som ligger mellom tradisjonelle seniorlån og ansvarlige lån / fundsobligasjoner når det gjelder kreditors beskyttelse ved en eventuell insolvens hos låntaker.

Alle rentepapirer i porteføljene hybrid og senior flytende er verdsatt til det laveste av anskaffelsespris og markedspris (virkelig verdi).

Senior rentepapirer med fast rente er verdsatt til pålydende.

Kredittkvalitet (rating) i rentebærende investeringer

Ratingen på TKKs rentebærende investeringer ligger i all hovedsak fra AA- til BBB-. I beholdningen ligger det én obligasjon med rating BB- (Nortura SA, 50 millioner kroner), det vil si en rating som er lavere enn det som følger av TKKs forvaltningsmandat. Ratingen på denne ble nedgradert i september 2023, flere år etter investeringstidspunktet - og den går til forfall i april 2024. Kommunedirektøren har etter en vurdering valgt å sitte på obligasjonen frem til forfallet. Gjennomsnittlig rating i porteføljen ligger rundt A-. Rentebærende investeringer fordelt på ratingklasser fremgår av tabell 3.9.

Tabell 3.9. Kredittkvalitet (rating) i rentebærende investeringer. Beløp i millioner kroner.

Rating	Beløp	Andel i %
AAA	0,0	0%
AA	0,0	0%
AA-	487,4	9%
A+	513,7	9%
A	605,4	11%
A-	1 682,8	30%
BBB+	1 020,7	18%
BBB	771,8	14%
BBB-	468,5	8%
BB+	50,0	1%

3.3 Finansreglementets investeringsrammer

Allokering aktivklasser

Tabell 3.10 viser allokeringssammene gitt i finansreglementets punkt 4.2.2 og de faktiske vektene mellom de tre aktivklassene; aksjer, rentebærende og eiendom. Vektingen måles med basis i TKKs forvaltningskapital ved utgangen av året.

Tabell 3.10. Overordnet aktivaallokering i TKKs forvaltningskapital

Aktivaallokering	Ramme	Nøytral	Faktisk
Rentebærende	100,0%	73,0%	76,3%
Aksjer	30,0%	25,0%	22,4%
Eiendom	5,0%	2,0%	1,4%

Rentebærende investeringer - fordeling på sektor og utsteder

Finansreglementets punkt 4.2.4 setter rammer for TKKs eksponering i rentebærende investeringer innenfor angitte sektorer i forhold til forvaltningskapitalen. Som det fremgår av tabell 3.11 var posisjonene innenfor rammene.

Tabell 3.11. Rentebærende fordelt på sektor ift forvaltningskapital

Sektor rentebærende	Ramme	Faktisk
Stat / kommune	100,0 %	0,0%
Bank	70,0 %	44,7%
Kraft	30,0 %	13,4%
Andre	30,0 %	18,2%

Finansreglementets punkt 4.2.4 setter også rammer for TKKs eksponering i rentebærende investeringer på en enkelt motpart i forhold til forvaltningskapitalen. Kommunedirektøren fastsetter nærmere kredittammer for hver enkelt motpart på grunnlag av rating eller annen kredittvurdering. TKKs største eksponeringer mot motparter i de ulike sektorene fremgår av tabell 3.12. Største eksponering ved utgangen av året er i Sparebank 1 SMN med 708 millioner kroner, tilsvarende 9,6 prosent av TKKs forvaltningskapital. Sparebank 1 SMN er kommunens hovedbankforbindelse.

Tabell 3.12. Største eksponering mot enkeltmotpart, fordelt på sektor (ift forvaltningskapital)

Sektor rentebærende	Ramme	Faktisk
Norsk stat	100,0%	0,0%
Fylke / kommune	20,0%	0,0%
Bank og kredittforetak: Forvaltningskapital > 100 mrd (SMN)	15,0%	9,6%
Bank og kredittforetak: Forvaltningskapital > 10 mrd (BN Bank)	5,0%	2,2%
Kraft (Lyse AS)	10,0%	3,3%
Andre (Vasakronan AB)	5,0%	2,5%

Renter hybrid

Øvre ramme for hybride rentepapirer (ansvarlige lån og fondsobligasjoner) er 12 prosent av forvaltningskapitalen, og av dette kan ikke mer enn 8 prosent være fondsobligasjoner (Tier1). Status ved utgangen av 2023 er en samlet andel på 10,9 prosent, herav 5,6 prosent fondsobligasjoner.

Valuta

TKK har investeringer i utenlandsk valuta uten sikring i norske kroner tilsvarende motverdien av 515 millioner kroner, noe som kan tilskrives den delen av globale aksjeinvesteringer som ikke er valutasikret. I henhold til finansreglementets punkt 4.2.9 kan TKK ha valutaeksponering i aktivaklassen aksjer for inntil ti prosent av forvaltningskapitalen - som ved utgangen av året tilsvarer en øvre ramme på over 730 millioner kroner.

3.4 Handelsmotparter

Tabell 3.13 viser hvilke motparter TKK har gjort handel med i 2023. Tabellen viser i hvilken grad motpartene er brukt, målt ved det beløpet som omfattes av kjøp og salg av rentebærende verdipapirer og andeler i aksjefond. Tabellen inkluderer ikke bevegelser på TKKs bankinnskudd.

Tabell 3.13. Fordeling av handel med motparter

Motpart	Andel av totale handler
DNB Markets	34%
Nordea Markets	23%
Spb 1 Markets	17%
Danske Markets	13%
Handelsbanken CM	8%
KLP Kapitalforvaltning	4%

Ved årsskiftet hadde TKK to bankinnskudd, begge i Sparebank 1 SMN.

3.5 Finansiell risiko, stresstest

Stresstesten tar utgangspunkt i TKKs faktiske verdier (markedsverdi) ved utgangen av året, uavhengig av kommunale regler for verdsettelse og regnskapsføring. Testen viser tapspotensialet rent finansielt basert på aksjerisiko, kredittrisiko og bevegelser i finansmarkedene. Stresstesten gir et simulert scenario av det som kan anses som verste mulige utfall, hvis kommunen skulle bli tvunget til å avvikle TKK og dermed måtte selge TKKs aktiva under vanskelige markedsforhold.

Ved utgangen av 2023 hadde TKKs forvaltningskapital (omløpsmidlene) en markedsverdi på 7 298 millioner kroner. Rapportert verdi med kommunale regnskapsregler er 7 344 millioner kroner. Porteføljens virkelige verdi var med andre ord 46 millioner kroner lavere enn det som rapporteres, noe som i all hovedsak skyldes at obligasjoner med fast rente rapporteres til pålydende verdi - som da var høyere enn markedsverdien. Denne mindreverdien vil ha en negativ effekt når det finansielle tapets effekt på kommunens resultatregnskap beregnes i stresstesten.

TKKs samlede portefølje, det vil si omløpsmidler tillagt anleggsmidler, hadde en antatt markedsverdi og rapportert verdi på henholdsvis 8 703 og 7 976 millioner kroner. Det vil si at markedsverdien er 727 millioner kroner høyere enn det som rapporteres. Merverdien i anleggsmidlene ligger i sin helhet i aksjene i konsernet TrønderEnergi.

Stresstesten som benyttes er basert på stresstesten pensjonskasser og livsforsikringselskaper bruker i sin rapportering av solvenskapitaldekning til Finanstilsynet.

Som det fremgår av tabell 3.14 nedenfor, er aksjer stresset med et tap på 40 prosent, noe som gir et potensial for tap på 657 millioner kroner. Eiendom blir belastet med et tap på 25 prosent. Obligasjonsporteføljen blir belastet med renterisiko, nærmere bestemt det kursfallet som oppstår ved en oppgang i rentenivået generelt på 1,5 prosentpoeng. Obligasjonsporteføljen blir i tillegg belastet spreadrisiko, det vil si det kursfallet som oppstår ved en generell økning i obligasjoners kredittmargin over referanserenten (såkalt spreadutgang). Spreadrisiko er et uttrykk for kredittrisikoen (ratingen) i de ulike renteplasseringene.

Testen forutsetter at aller verste utfall ikke oppstår i alle aktivaklassene samtidig. Summen av tapspotensialet i hver aktivaklasse reduseres derfor med en korrelasjonseffekt.

Tapspotensial, finansielt tap basert på markedsverdier

Tabell 3.14 viser tapspotensialet i TKKs forvaltningskapital fordelt på ulike aktiva. Ut fra testens forutsetning kan man konkludere med at største mulige tap i omløpsmidlene er 860 millioner kroner.

Tabell 3.14. Stresstest TKK omløpsmidler. Beløp i millioner kroner.

Aktiva	Beholdning	Parameter	Tap
Aksjer og alternative investeringer	1 643	40%	657
Eiendom	112	25%	28
Renter, renterisiko	5 207	1,5 %-p	107
Renter, spreadrisiko	5 207		160
Valuta	515	25%	129
Sum markedsrisiko			1 081
Fradrag for korrelasjonseffekter			-222
Samlet tapspotensial			859

I en stresstest av TKKs samlede portefølje, det vil si både omløps- og anleggsmidler, er estimatet at det største mulige finansielle tap er 1 377 millioner kroner. Det vil si at det finansielle tapspotensialet øker med 517 millioner kroner når anleggsmidlene inkluderes i testen, noe som skyldes at aksjene i TrønderEnergi⁵ blir tillagt et tap på 40 prosent.

Verdiendringer i TKKs anleggsmidler har ingen effekt på kommunens resultatregnskap. Det kan derfor hevdes at det mest relevante er å stressteste omløpsmidler, det vil si TKKs forvaltningskapital.

Effekt på kommunens resultatregnskap

Tabell 3.15 skisserer konsekvensen for kommunens regnskapsresultat hvis ovennevnte finansielle tap i TKKs forvaltningskapital skulle bli en realitet. Beregningen legger TKKs budsjett for 2024 til grunn, det vil si avkastning og kostnader på henholdsvis 408 og 4 millioner kroner. Budsjetterte avsetning til kommunens disposisjonsfond (utbytte) og avsetning til TKKs bufferfond (bevaring av realverdi) er henholdsvis 25 og 379 millioner kroner. Omløpsporteføljens mindreverdier på 45 millioner kroner øker tapet i kommunens resultatregnskap, fra 859 til 904 millioner kroner.

Dersom TKK i løpet av året får et tap på 904 millioner kroner i forvaltningskapitalen, gir det et resultat etter driftskostnader på minus 908 millioner kroner, 1 313 millioner kroner under budsjett - noe som gir en tilsvarende svekkelse i kommunens netto driftsresultat.

Lenger ned i resultatregnskapet vil den budsjetterte avsetningen på 25 millioner kroner fra TKKs bufferfond til kommunens disposisjonsfond strykes. Det samme gjelder avsetningen til TKKs bufferfond på 379 millioner kroner. Dette betyr at tapet i TKK i utgangspunktet gir et regnskapsmessig merforbruk på 908 millioner kroner. Det vil si TKKs rapporterte nominelle avkastning fratrukket kostnader. Dette må dekkes inn, først med nevnte strykninger, og deretter med bruk av disposisjonsfond - som i dette tilfellet blir TKKs bufferfond.

⁵ Aksjene i konsernet TrønderEnergi er i denne sammenhengen vurdert til å ha en markedsverdi (før stress) på over 1 milliard kroner, dette basert på de verdiene som ble lagt til grunn i forbindelse med etableringen av Aneo AS. Verdianslaget er høyst usikkert.

Med andre ord vil TKKs bufferfond i denne simuleringen bli tappet med 908 millioner kroner, fra en verdi på 1 340 til 432 millioner kroner. For å opprettholde TKKs realverdi måtte TKKs bufferfond derimot ha blitt tilført 379 millioner kroner, som budsjettert - utgående balanse ville i så fall ha vært 1 719 millioner kroner (1 340 + 379). Det betyr, alt annet likt, at TKKs realverdi med det tapet som simuleres synker med 1 287 millioner kroner (1 719 - 432 = 1 287).

Tabell 3.15. Effekt på kommunens resultatregnskap

	Regnskap	Budsjett	Avvik
Stresstestens beregnede tapspotensial i TKKs omløpsmidler	-859		
Ikke rapporterte mer- eller mindreverdi i TKKs omløpsmidler	-45		
Avkastning	-904	408	-1 313
Driftskostnader	-4	-4	0
Resultat	-908	404	-1 313
Budsjettert utbytte fra TKK til kommunen (strykes i regnskapet)		-25	25
Avsetning til TKKs bufferfond (strykes i regnskapet)		-379	379
Mer- eller mindreforbruk i regnskapet før bruk av disposisjonsfond	-908	0	-908
Bruk av disposisjonsfond (TKKs bufferfond)	908		
Mer- eller mindreforbruk regnskapet etter bruk av disposisjonsfond	0	0	0
IB TKKs bufferfond	1 340		
UB TKKs bufferfond	432		

4 Gjeld

Ved utgangen av 2023 er Trondheim kommunes samlede innlån på 22,3 milliarder kroner. Kommunens lån til investeringsformål utgjør 18,8 milliarder kroner.

Gjennomsnittlig rente på investeringslån økte fra 3,25 prosent til 4,19 prosent i løpet av 2023. Gjennomsnittlig rente for året var 3,69 prosent.

4.1 Låneporteføljens sammensetning

Innlån

Tabell 4.1 viser sammensetningen av kommunens innlån.

Tabell 4.1 Fordeling av lånegjeld til investeringsformål og videre utlån.

Låneformål	31.12.2023	31.12.2022
Totale innlån	22 266	21 084
- Innlån startlån til videre utlån	3 328	2 897
- Innlån til videre utlån Pirbadet	164	180
- Innlån til videre utlån Helseplattformen	0	239
Lån til investeringsformål	18 773	17 767
Herav:		
Lån tilknyttet VARFS	4 649	4 379
Lån med rentekompensasjon fra staten	757	826
Lån tilknyttet utleie av boliger	887	844
Lån med ekstern finansiering	6 293	6 049
Bykassefinansiert gjeld	12 480	11 718

Investeringslån

Lån til investeringsformål er 18 773 millioner kroner, etter en økning på 1 006 millioner kroner i løpet av året. Nye låneopptak knyttet til kommunens investeringer i 2023 var på 1 950 millioner kroner. Den reviderte lånerammen for 2023 var på inntil 2 106 millioner kroner.

Lån til investeringsformål fordeles mellom lån til eksternt finansierte investeringer på 6 293 millioner kroner, og lån til investeringer som belaster bykassen på 12 480 millioner kroner. Lån til eksternt finansierte investeringer er knyttet til vann, avløp, renovasjon, feiing og slam (VARFS), lån med rentekompensasjon fra staten og lån som er finansiert av boliger med husleieinntekt.

Videre utlån – startlån

Startlån er lån til boligformål hvor låntakerne betaler avdrag og renter som skal dekke kommunens innlånskostnader. I 2023 ble det lånt inn 500 millioner kroner, mens det ble lånt ut 693 millioner kroner. Kommunen har per 31.12.2023 samlede innlån på 3 328 millioner kroner og utlån på 3 186 millioner kroner. Differansen står på bundet investeringsfond for startlån.

Videre utlån – investeringslån

Andre videre utlån er lån til Stiftelsen Trondheim pirbad. Ved utgangen av året er videre utlån på 164 millioner kroner.

Tabell 4.2 Videre utlån - investeringer. Tall i millioner kroner

Låntaker	31.12.2023	31.12.2022
Stiftelsen Trondheim pirbad, flytende lån	45	54
Stiftelsen Trondheim pirbad, lån med fast rente	120	126
Sum utlån	164	180

Lånekilder

Tabell 4.3 viser kommunens lånekilder. Fordelingen er noe endret fra 2022. Spesielt kan man merke seg at Kommunalbanken øker sin andel, mens KLP reduserer sin andel.

Tabell 4.3. Sammensetning av samlede innlån. Tall i millioner kroner og prosent

Type lån	31.12.2023		31.12.2022	
	Beløp	Prosent	Beløp	Prosent
Husbankens startlån	3 328	14,9%	2 897	13,7%
KLP	1 886	8,5%	2 566	12,2%
Kommunalbanken	9 207	41,4%	7 827	37,1%
Obligasjonslån	6 300	28,3%	5 500	26,1%
Sertifikatlån	1 545	6,9%	2 293	10,9%
Sum innlån	22 266	100,0%	21 084	100,0%

Per 31. desember 2023 har kommunen fire sertifikatlån på til sammen 1 545 millioner kroner, inkludert lån til videreutlån. Dette er en nedgang fra 2022 med rundt 750 millioner kroner.

Utvikling i samlede innlån

Tabell 4.4 viser utviklingen i samlede innlån de siste fem årene.

Tabell 4.4. Utvikling i kommunens innlån. Tall i millioner kroner

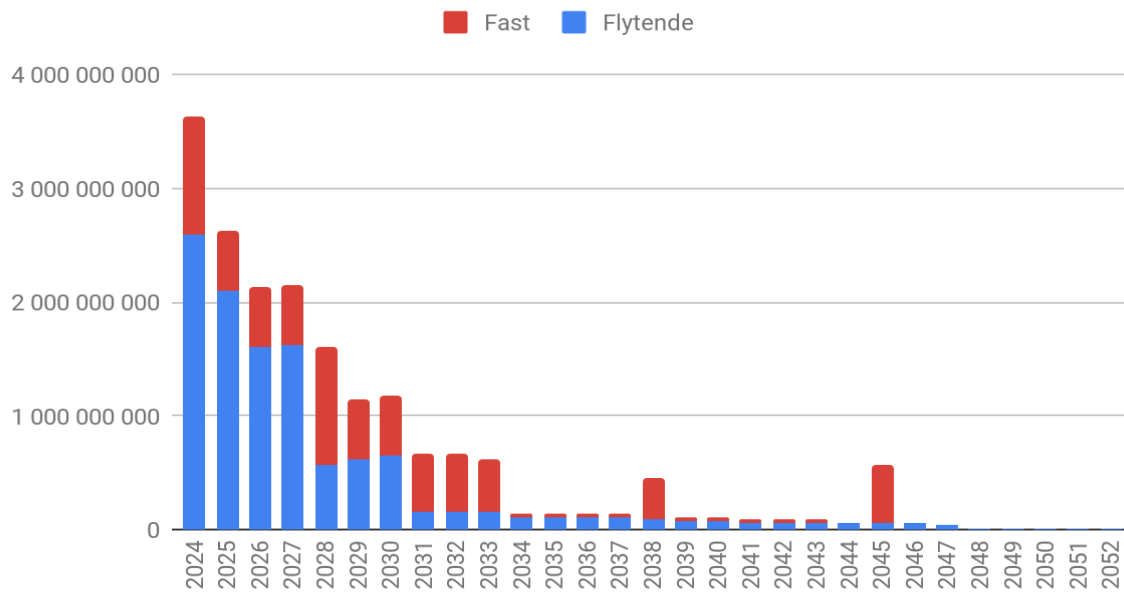
Låneformål	2019	2020	2021	2022	2023
Lån til investeringsformål	15 969	17 228	17 958	17 767	18 773
Videre utlån - startlån	1 792	2 086	2 471	2 897	3 328
Videre utlån - investeringslån	240	273	336	420	164
Sum innlån	18 001	19 587	20 765	21 084	22 266

Kommunens innlån økte med rundt 1 200 millioner i 2023. Investeringslån ble økt med 1 006 millioner kroner, videre utlån til startlån økte med 431 millioner kroner, mens innlån til andre videre utlån er redusert med 256 millioner kroner, hovedsakelig på grunn av avslutningen av videreutlånet til Helseplattformen AS.

Låneforfall og renteregulering

Figur 4.1 viser årlige forfall på kommunens lån. I perioden 2025 - 2028 er det årlige forfall på mellom 1 550 og 2 500 millioner kroner. Bruk av sertifikatlån gjør at forfall i 2024 er høyere enn andre år, på 3 627 millioner kroner. Låneforfallene fordeles ellers så jevnt som mulig.

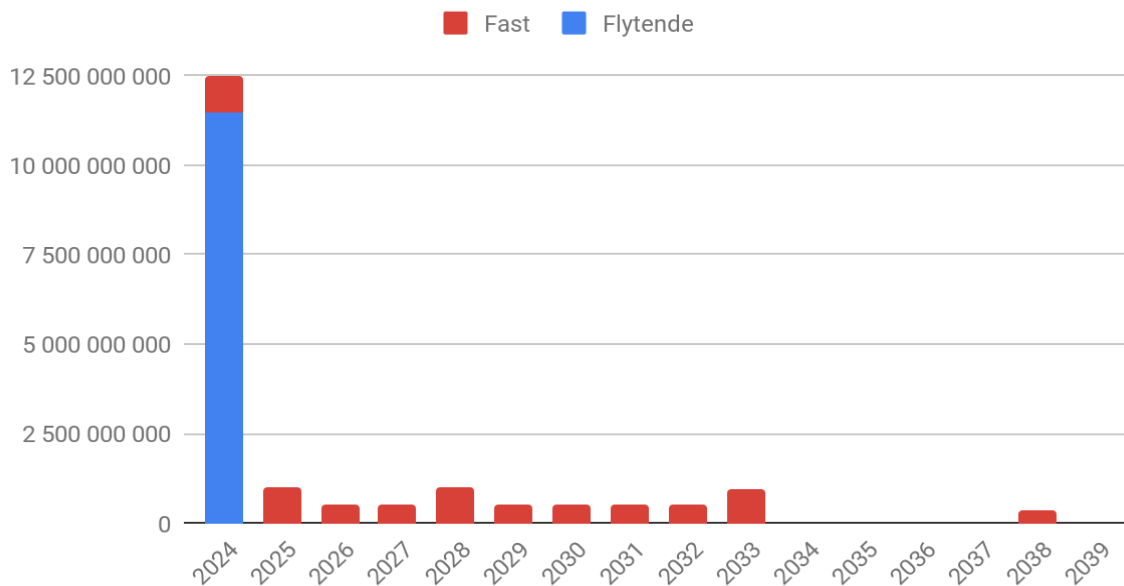
Låneforfall

Note: Fastrentelånet med forfall i 2045 har utløp av fastrenteavtale i 2025.

Figur 4.1 Låneforfall per år 2024-2052.

Renteregulering

Figur 4.2 Rentereguleringer fordelt per år 2024-2039

Figur 4.2 viser at lån for rundt 12,5 milliarder kroner rentereguleres i 2024. Av dette er 11,5 milliarder kroner lån med flytende rente og det resterende er to lån med fastrente som forfaller i 2024. De røde søylene viser når lån med fast rente har renteregulering. Årlige rentereguleringer ligger mellom 500 og 1 000 millioner kroner. Det tas hensyn til denne profilen når nye fastrentelån tas opp.

4.2 Rentebetingelser og rentebinding

Gjennomsnittlig rente på investeringslån i 2023 var 3,69 prosent, 3,25 prosent ved inngangen til året og 4,19 prosent ved utgangen av året. Refinansiering av fastrentelån på høyere renter enn de forfalt til har gitt økning fra 2,47 til 2,66 prosent i gjennomsnittlig fastrente, mens de flytende rentene er opp fra 3,71 til 5,17 prosent som følge av den kraftige økningen i korte pengemarkedsrenter.

Tabell 4.5 Gjennomsnittlig rente på investeringslån. Prosent

	31.12.2023	31.12.2022
Lån med fast rente	2,66%	2,47%
Lån med flytende rente	5,17%	3,71%
Alle lån til investeringsformål	3,69%	3,25%

Rentebinding og renteeksponering investeringslån

I PS 152/23 ble det vedtatt en endring i finansreglementet som gjør at det nå er begrepet *Netto renteeksponering som prosent av brutto driftsinntekter* som brukes for å måle og styre kommunens renterisiko. Begrepet erstatter *fastrenteandel på netto rentebærende gjeld*.

Dette ble gjort fordi det er relevant å vurdere hvor utsatt kommunens samlede økonomi er for en endring i det generelle rentenivået. Da må det tas hensyn til renteinntekter i bykassens likviditet, rentebinding inn og ut i startlånsordningen, og TKKs plasseringer med flytende rente.

Utgangspunktet er begrepet *bykassefinansiert gjeld*, som er kommunens investeringsgjeld fratrukket den delen av gjelden som dekkes av selvkost, rentekompensasjon fra staten og husleieområdet. Det gjøres fratrukket av volumet av fastrentelån på investeringsgjelda, gjennomsnittlig likviditet den foregående måneden, og Kraftfondets positive eksponering mot flytende rente.

Det korrigeres til sist for eventuelle avvik mellom fastrente inn og ut i startlånsordningen, før det som står igjen er et anslag på renteeksponert gjeld. Ved å dele dette på brutto driftsinntekter får man netto renteeksponering i prosent av brutto driftsinntekter, som ifølge finansreglementet skal være under 15 prosent. Dette sikrer at en kortsiktig renteøkning på rundt 2 prosent ikke belaster bykassen med mer enn en 0,3 prosent økning i driftsutgiftene.

Tabell 4.6 Netto renteeksponering i prosent av brutto driftsinntekter

	31.12.2023
Bykassefinansiert gjeld	12 480
-Fastrente	6 300
-Likviditet bykassen	1 515

-Flytende rente TKK	3 317
+Startlån fastrente ut	2 139
-Startlån fastrente inn	1 691
Netto renteeksponering	1 796
Netto renteeksponering i %av BDI	9,2%

Per 31.12.23 er netto renteeksponering på 9,2 prosent, godt under målet på 15 prosent.

Rentederivater

Trondheim kommune har per 31.12.2023 ingen rentebytteavtaler.

4.3 Kapitalkostnader

Lån til investeringsformål

Kapitalkostnadene er summen av betalte renter og avdrag. Tabell 4.8 viser utviklingen i disse kostnadene de fem siste årene.

Regnskapsførte avdrag på investeringslån er 944,1 millioner kroner i 2023. Opprinnelig budsjetterte kommunedirektøren med ordinære avdrag på 624 millioner kroner, som tilsvarer en gjennomsnittlig avdragstid på 28,6 år, og i tillegg øvrige avdrag på 169 millioner kroner. Mot slutten av året ble ekstraordinær skatteinngang delvis brukt til å øke budsjetterte øvrige avdrag med 150 millioner kroner. Betalte avdrag på 944,1 millioner kroner tilsvarer en gjennomsnittlig nedbetalingstid på 18,7 år.

Rentekostnadene ble 673 millioner kroner. Budsjetterte rentekostnader var 652 millioner kroner. Avviket på 21 millioner kroner skyldes en betydelig høyere gjennomsnittlig rente enn budsjettert, dempet av et lavere lånevolum enn forutsatt.

Tabell 4.7 Kapitalutgifter knyttet til investeringslån. Tall i millioner

	2019	2020	2021	2022	2023
Renter	372	340	282	409	672
Avdrag	714	796	927	1 065	944
Sum kapitalutgifter	1 085	1 136	1 209	1 474	1 616

Minimumsavdrag

Investeringslån skal avdras årlig, og avdragene skal minst tilsvare størrelsen på kommunens avskrivninger i regnskapsåret, justert for kommunens grad av lånefinansiering av avskrivbare anleggsmidler ved regnskapsårets begynnelse (Kommuneloven, § 14-18).

Avdrag på lånegjeld til investeringsformål - minimumsavdrag:

Beregningsforutsetninger for minimumsavdrag (bokførte verdier mill kr)	
Langsiktig gjeld, investeringer	17 768
Årets avskrivninger	1 040
Avskrivbare anleggsmidler	28 980

Beregning av minimumsavdrag

Årets avskrivninger * (Gjeld investeringslån / avskrivbare anleggsmidler)

Beregnet minimumsavdrag	637,5
Vektet levetid	27,9 år
Gjennomsnittlig avskrivning %	3,6 %
Betalte avdrag	944,1

Tallene gir en vektet levetid på avskrivbare anleggsmidler på 27,9 år ($28980/1040 = 27,9$). Beregnet minimumsavdrag gir samme beregnede avdragstid på 27,9 år for investeringslån ($17767/638 = 27,9$), slik at gjeld nedbetales i samme takt som eiendeler avskrives.

Tabell 4.8 Minimumsavdrag målt mot faktisk avdragsbetaling - historikk. Tall i millioner

År	Beregnet minsteavdrag	Faktisk betalt avdrag	Betalt avdrag ut over minsteavdrag
2020	589	796	207
2021	593	927	334
2022	628	1065	437
2023	638	944	307

Bakgrunnen for de betydelige avdragsbetalingene ut over beregnet minsteavdrag, er kommunens vedtatte handlingsregel for kapitalutgifter. Denne sier at renter og avdrag skal utgjøre 8 prosent av frie disponible inntekter.

Kapitalutgiftene utgjorde 8 % av frie inntekter i 2023. Dette er høyere enn budsjett, og skyldes hovedsakelig at bystyret i andre økonomirapport vedtok å betale ned 150 mill kr ekstra i avdrag.

Startlånsordningen

Kapitalutgiftene til startlån fremgår av tabell 4.9. Låntakerne betaler renter og avdrag som kommunen benytter til å betjene innlånene knyttet til ordningen.

I 2023 var rentekostnaden på innlån til startlån på 84 millioner kroner, mens renteinntekten fra startlånskundene var 80 millioner kroner. Avviket skyldes at kommunen har hatt betydelige midler som ikke har vært lånt ut, spesielt tidlig på året, og renteinntektene på midlene har tilfalt bykassen sentralt.

Betalte avdrag var 70 millioner kroner, mens mottatte avdrag var 185 millioner kroner. Differansen skyldes hovedsakelig innbetaling av ekstraordinære avdrag fra låntakere, og disse midlene er avsatt på fond slik at det kan lånes ut til nye låntakere på et senere tidspunkt.

Tabell 4.9 Kapitalutgifter startlån. Tall i millioner

	2019	2020	2021	2022	2023
Renter	32	40	27	43	84
Avdrag	123	114	65	74	70
Sum kapitalutgifter	154	154	92	117	154

Videre utlån til andres investeringer

Renteutgiftene knyttet til videre utlån var 12,9 millioner kroner, mot budsjettert 4,6 millioner kroner. Differansen skyldes at renteutgiftene til videreutlånet til Helseplattformen ble budsjettert innenfor investeringslån, men regnskapsført som videreutlån. Renteinntekten var 5,3 millioner kroner, mot budsjettert 5,2 millioner kroner.

Både mottatte og betalte avdrag på videreutlån var på 255,3 millioner kroner. Størrelsen på beløpet skyldes i hovedsak avviklingen av videreutlånet til Helseplattformen AS på 239,4 millioner kroner. Resterende 15,9 millioner kroner er knyttet til videreutlånet til Stiftelsen Trondheim pirbad.

4.4 Status i henhold til krav i finansreglementet

Kommunedirektøren mener at gjeldsforvaltningen utøves i henhold til kravene i finansreglementet.

I finansreglementet er det definert krav om netto renteeksponering på under 15 prosent av brutto driftsinntekter. Per 31.12.2023 er denne på 9 prosent.

Hvert enkelt lån skal ikke utgjøre mer enn ti prosent av det totale lånevolumet. Største enkeltlån er 500 millioner kroner, som utgjør 2,7 prosent av investeringslånene. Finansreglementets krav er dermed oppfylt.

Lån med hovedstolsforfall innen ett enkelt kalenderår skal maksimalt utgjøre 30 prosent av investeringslånene. Ved utgangen av 2022 er det forfall for 3 500 millioner kroner de neste 12 månedene. Dette utgjør 19,2 prosent av alle investeringslån, og finansreglementets krav er oppfylt. Det er god spredning på låneforfall, slik figur 4.1 viser. Refinansieringsrisikoen i porteføljen anses derfor som moderat.

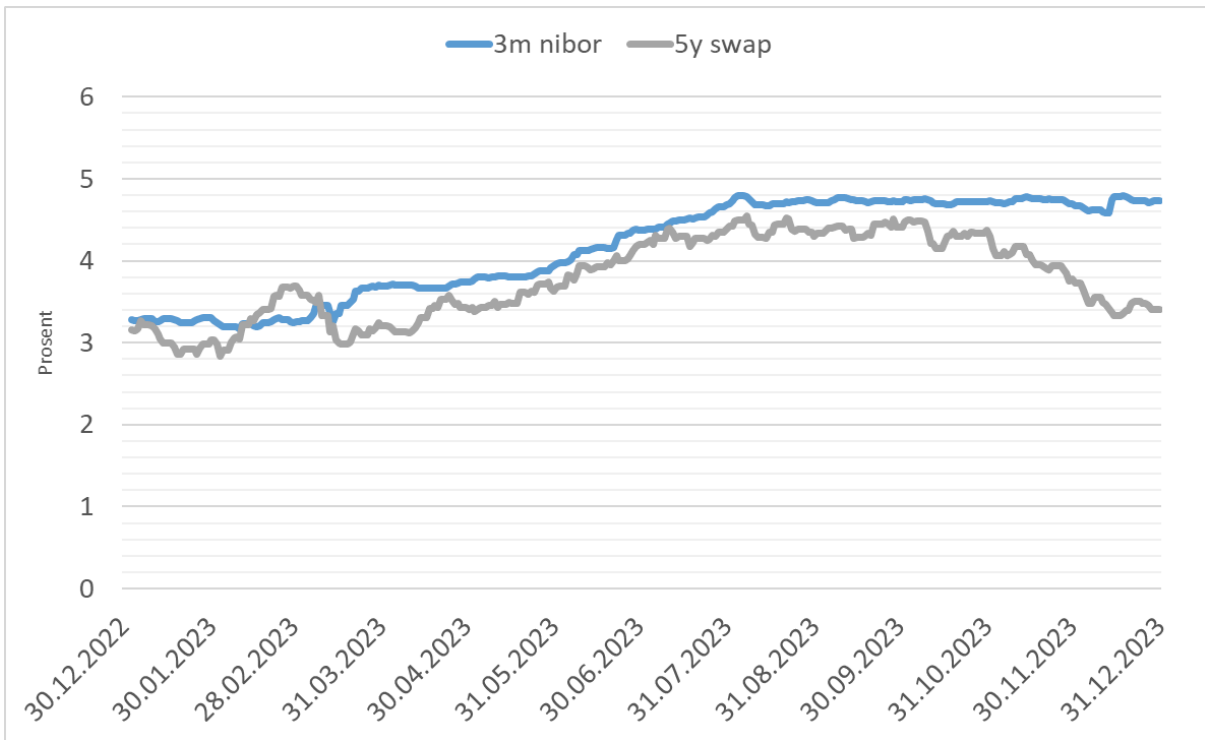
Tabell 4.10. Rapportering i henhold til finansreglementet.

Finansreglementets bestemmelser	Krav	Status	Avvik
Netto renteeksponering	Under 15 % av BDI	10%	Nei
Refinansieringsandel ett år fram i tid	Maksimum 30 prosent av låneporteføljen	19%	Nei
Størrelse på største innlån	Maksimum 10 prosent av låneporteføljen	2,7%	Nei
Bruk av derivater	Kun anvendelse på underliggende gjeld	Ja	Nei
Låneforfall	Jevn forfallsstruktur	Ja	Nei
Lån	Kan kun ta opp lån i norske kroner	Ja	Nei

4.5 Utviklingen i rentemarkedet

Figur 4.3 viser utviklingen for 2023 i flytende rente (tre måneders nibor i blått) og fem års fastrente (i grått). Økningen i korte renter fortsatte lenger enn forventet, og den forventede nedgangen i korte renter mot slutten av året uteble. Lengre renter falt utover høsten.

Figur 4.3 Utvikling i markedsrenter fra 1.1.2023 til 31.12.2023